

Spis treści

Podziękowania	9
Wstęp	13
Część I. PRZESŁANKI I RAMY ROZWAŻAŃ	
Rozdział I. Egzystencja i edukacja. Aspekty metodologiczne rozważań	
Wstęp	37
Ograniczenia perspektywy racjonalności	41
Dramaturgia egzystencji jako wyzwanie pedagogiczne	45
Kształcenie jako metapojęcie egzystencjalne (Reinhard Kosseleck)	48
O potrzebie istotnego egzystencjalnie „przymierza edukacyjnego” – z psychoterapii według Nancy McWilliams	50
O złożoności wartościowania w świecie myśli i działań pedagogicznych	56
Egzystencja wobec dwoistości socjalizacji	58
O progu obecności i nieobecności dyskursów w pedagogice	61
Podsumowanie	63
Rozdział II. Wprowadzenie do idei rezydualności w rozwoju psychospołecznym jako ontologii normatywności dla pedagogiki	
Wstęp	67
O pojęciu rezydium i rezydualności (Erik H. Erikson i Vilfred Pareto)	69
O potrzebie przekraczania ograniczeń psychologicznych – inspiracje i kontrowersje (tropem Kazimierza Obuchowskiego)	74
Problem swoistości pedagogiki egzystencjalnej	78
Podsumowanie	83
Rozdział III. Model cyklu życia według Erika H. Eriksona jako rama egzystencjalna dla pedagogiki z kontrapunktami	
Wstęp: O typach pedagogik istniejących i brakujących: osiem możliwych pedagogik w cyklu życia	85
1. Pedagogika nadziei	93
2. Pedagogika woli	95

3. Pedagogika wyobraźni	97
4. Pedagogika fachowości	99
5. Pedagogika wierności	101
6. Pedagogika troskliwości	103
7. Pedagogika twórczości	104
8. Pedagogika mądrości życiowej	105
Zakończenie z trzema kontrapunktami ujęć: antropologii Karola Wojtyły, psychologii Philipa Zimbardo i teorii przepływu Mihály'ego Csikszentmihályiego w tle	106
 Rozdział IV. Paula Tillicha i Viktora E. Frankla tropy egzystencjalne jako inspiracje dla pedagogiki i jej rezydualności w relacji do psychologii humanistycznej Carla Rogersa	
Wstęp	113
W stronę analizy egzystencjalnej	118
Otwarcie na „biegunowość” w ontologicznej strukturze bytu i funkcji życia	122
Trop logoterapeutyczny Victora E. Frankla – jego siła i ograniczenia	124
Pedagogika egzystencjalna a psychologia humanistyczna Carla Rogersa	129
Podsumowanie: przewyciężenie sprzeczności	133
 Rozdział V. Diady i triady strukturalne jako cechy ramy metodologicznej opisu kulturowego zakorzenienia doświadczenia egzystencjalnego i rozwoju duchowego człowieka	
Wstęp	137
Perspektywy psychoanalizy a problemy pedagogiczne: elementy przeglądu stanowisk i zadań	140
Pedagogika egzystencjalna jako krytyczna pedagogika społeczna	141
O mechanizmach troski o energię psychiczną zorientowaną na satysfakcję życiową (Mihály Csikszentmihályi i ustalenia teorii przepływu)	144
Zamiast podsumowania: przykład z narcyzmem	147
 Część II. PRZYKŁADY ANALIZ EGZYSTENCJI	
 Rozdział VI. Egzystencjalne tropy dramaturgii Williama Szekspira w lekturze Tadeusza Sławka przetworzonej pedagogicznie	
Wstęp	153
W stronę pedagogiki przebaczenia	155
Wyzwania antropologii wdzięczności	158
Sprawiedliwość w trzech odsłonach	160
Między wyobraźnią w teatrze a teatrem wyobraźni dla życia	163
O groźbach dominacji woli	164
Nadzieja między opatrnością i opacznością	165
Zamiast zakończenia	166

Rozdział VII. Od socjologii spraw ludzkich Jana Szczepańskiego do pedagogiki spraw ludzkich

Wstęp	169
W stronę ontologii „między” jako warunku egzystencji ludzkiej	170
O modelach pełni człowieczeństwa	179
Paradoksy skoku w inność: irracjonalność w sobie	181
Podsumowanie	183

Rozdział VIII. Nadzieja dla *homo viator* jako wyzwanie pedagogiczne według Tadeusza Frąckowiaka

Wstęp	185
O zakłóconych rozwojowo stylach funkcjonowania ludzkiego	187
Los zdegradowanego <i>homo viatora</i>	191
Wyzwanie ambiwalencji	192
Jak jest możliwy personalizm?	197
Podsumowanie	198

Część III. DOCIEKANIA REZYDUALNE

Rozdział IX. Wstyd i cierpienie jako rezydua egzystencjalne dla pedagogiki w kryzysowym modelu rozwoju

Wstęp	203
Kryzys rozwojowy jako wyzwania dla pedagogiki	206
O pojęciu pedagogiki wstydu	208
W stronę pedagogiki cierpienia	216
Trzy kroki w stronę przemiany statusu cierpienia: Marcel Proust i Mihály Csikszentmihályi	219
Pułapka współczucia: ambiwalencje i paradoksy pomocy	222
Przykład problematyki rezydualnej: szanse i zagrożenia rodzicielstwa w dramacie racjonalizacji nieciągłości więzi	224
Zamiast zakończenia	227

Rozdział X. O potrzebie energii duchowej. Wdzięczność i nuda jako kategorie pedagogiczne

Wstęp	229
Nuda jako wyzwanie pedagogiczne – źródła, przejawy i strategie konfrontacji	232
O paradoksach wdzięczności w narracjach humanistycznych i funkcjonowaniu życiowym (Tadeusz Gadacz)	235
O nudzie zabijającej szanse na wdzięczność (energetyczna perspektywa Krystiana Lupy)	241
Nuda jako ślad pustki egzystencjalnej (Ernst Bloch)	246
Bogdan Suchodolski o obliczach nudy	249

Pochwała nudy jako szansy na rozwój – wymóg refleksji i uważności	254
Zamiast zakończenia	256
Rozdział XI. Los, lęk i samotność oraz inne ograniczenia kondycji egzystencjalnej i zadania rozwojowe	
Wstęp	259
Wyzwania samotności dla pedagogiki raz jeszcze	261
Pedagogika sytuacji trudnych według Teresy Borowskiej i jej konteksty teoretyczne	264
Między postawami „człowieka-Ja” oraz „człowieka-nikt” u Edwarda Stachury	266
Zamiast zakończenia	274
Rozdział XII. Rozpacz, okrucieństwo i śmierć jako wyzwania pedagogiczne	
Wstęp	279
Paradoksy rozpacz jako rezyduum w strukturze witalności ludzkiej	283
Śmierć i wrażliwość moralna jako wyzwania dla sztuki (Krystian Lupa)	285
Rozpacz jako „męstwo bycia” (Paul Tillich) – pełne i częściowe	291
Zamiast zakończenia	296
Zakończenie. W trosce o przerwanie procesu kulturowej degradacji edukacji i wydziedziczenia elit	299
Postscriptum	307
Bibliografia	317
Indeks nazwisk	327